

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

AVGUST, 2025-YIL

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, avgust

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-280-0

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 96 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 11-avgust

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda "O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari" nomli V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-09-280-0

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

<i>Туляганов Фатхулло, Арифджанов Алишер</i> АНАЛИЗ ОСНОВНЫХ ПРИНЦИПОВ СОВРЕМЕННОГО МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА	5-10
<i>Мамарасулов Хасан, Арифжанов Алишер, Туляганов Фатхулло</i> ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЕДИНСТВА ИЗМЕРЕНИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	11-18
<i>Agzamov Mirxosil, Nosirov Xasanbek, Xikmatullayev Rustam, Abdusalomov Zafar, Ismoilov Muxammadismoil</i> PAHTA HOM-ASHYOSINI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN TEXNOLOGIK MASHINALARNING TAHLILI	19-23
<i>Muhitdinova Umida, Turdibayeva Dildora, Xalilov Oybek, Muminxodjayev Sunnatilla</i> SIRT G'ADIR-BUDURLIGI NAMUNALARI: TURLARI, QO'LLANILISHI HAMDA ASOSIY PARAMETRLARI	24-29
<i>Muminxodjayev Sunnatilla, Hakimova Nargiza, Rakhimova Sevara, Muhitdinova Umida</i> KO'CHMA LABORATORIYA YARATISH: AHAMIYATI, TUZILISHI VA ISTIQBOLLARI	30-32

TARIX FANLARI

<i>Raimjonov Ziyoxiddin</i> AVESTO QADRIYATLARINING BUGUNGI KUNDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	33-35
<i>Mamajanov Azizbek</i> ANDIJON DENGIZI YOXUD ANDIJON SUV OMBORI TARIXI	36-39
<i>Baxranov Sherzod</i> SOVET ITTFOQI DAVRIDA BOSHOQLI EKNLARNI TADQIQ ETISH TARIXIDAN.....	40-43
<i>Meliboyeva Munisabonu</i> MILODDAN AVVALGI II-I ASRLARDA IPAK YO'LI BO'YLAB ELITA QABR INSHOOTLARIDA ME'MORIY VA MADANIY SINTEZ	44-47

IQTISODIYOT FANLARI

<i>Hakimova Yulduz</i> TO'G'RIDAN – TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHDA INVESTITSION MUHIT JOZIBADORLIGIDA USTUVORLIKKA EGA MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA MAMLAKATIMIZDA BU YO'NALISHLARDA OLIB BORILAYOTGAN ISHLAR	48-53
---	-------

FALSAFA FANLARI

<i>Abdulhayev Azizbek</i> HARBIY XIZMATCHILARNING AXLOQIY ONGINI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY G'OYANING RO'LI	54-58
<i>Xo'jayev Davron</i> O'RTA ASRLAR SHARQ RENESSANSIDA GUMANIZIM FALSAFASINING NAMOYON BO'LISH XUSUSIYATLARI	59-63

FILOLOGIYA FANLARI

<i>Sadullayeva Muxlisa</i> ADABIYOTDA BADIY KONFLIKT SHAKLLARI.....	64-68
--	-------

<i>Yusufova Farangiz</i> HALIMA XUDOYBERDIYEVA IJODIDA RUHIY EVRILISH.....	69-72
Мамарасулов Умиджон ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ОРИГИНАЛА ПРИ ПЕРЕВОДЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНО-ВЫРАЗИТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Э.М. РЕМАРКА «НА ОБРАТНОМ ПУТИ»	73-81
<i>Мамарасулов Умиджон</i> ТИПОЛОГИЯ ПЕРЕВОДЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕННОСТЬ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Э.М. РЕМАРКА «НА ОБРАТНОМ ПУТИ»	82-89
PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jo'rayeva Madinaxon</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ILM-FANNI 2030-YILGACHA RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	90-91
ARXITEKTURA FANLARI	
<i>Mustafayeva Madina</i> ZAMONAVIY ARXITEKTURADAGI ERGONOMIK DIZAYNNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	92-95

ARXITEKTURA FANLARI

ZAMONAVIY ARXITEKTURADAGI ERGONOMIK DIZAYNNING INNOVATSION YONDASHUVLARI

Mustafayeva Madina Shaxriyarovna

Email: madina.mustaf@gmail.com

Tel: +998 91 241 06 60

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya. Tibbiyot xodimi faoliyatida psixologik bilimlarning ahamiyati. Shaxsning individual psixik xususiyatlari, sifatleri, jarayonlari, fazilatleri, xislatleri, xulq-atvorlari, xatti-harakatlari, muomalasi, ongi, faoliyati. Insonlar guruhi va ularning ta'siri.

Kalit so'zlar: tibbiyot psixologiyasi. Psixologik bilimlar. Individual psixik xususiyatlari. Psixik sifatlar. Psixik jarayonlar. Psixik fazilatlar va xislatlar. Shaxs xulq-atvori. Shaxs xatti-harakatlari va muomalasi. Inson ongi va faoliyati.

INNOVATIVE APPROACHES TO ERGONOMIC DESIGN IN MODERN ARCHITECTURE

Mustafayeva Madina Shaxriyarovna

Annotation. The importance of psychological knowledge in the activities of a medical worker. Individual mental characteristics, qualities, processes, qualities, traits, behavior, actions, communication, consciousness, activity of the individual. A group of people and their influence.

Key words: Medical Psychology. Psychological knowledge. Individual mental characteristics. Mental qualities. Mental processes. Psychic qualities and properties. Personality behavior. Personality behavior and communication. Human consciousness and activity.

Kirish. Bugungi tez o'zgarayotgan dunyoda arxitektura va dizayn nafaqat estetik ifoda vositasi, balki hayot sifatini oshiruvchi qudratli vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy shaharlar demografik o'zgarishlar, texnologik taraqqiyot, zich qurilish va iqlim o'zgarishi kabi muammolar bilan to'qnashmoqda. Shu sharoitda inson ehtiyojlarini hisobga olgan qulay, xavfsiz va sog'lom arxitektura yechimlariga talab ortib bormoqda.

Ergonomik dizayn foydalanuvchi markazli loyihalashning asosi sifatida ajralib turadi. Uning vazifasi — insonning jismoniy va psixologik holatini hisobga olgan, charchoqqa olib kelmaydigan, ijtimoiy inklyuziyani qo'llab-quvvatlovchi makonlar yaratishdir. Innovatsion texnologiyalar va yangi ilmiy yondashuvlar tufayli zamonaviy me'morlar bugungi talablarga javob beradigan, balki kelajakdagi ehtiyojlarni ham inobatga oladigan loyihalar ishlab chiqish imkoniyatiga ega. Ushbu maqolada ergonomik dizaynning asosiy yo'nalishlari, raqamli vositalar va barqaror strategiyalar bilan uyg'unlashuvi yoritiladi.

Arxitekturadagi ergonomika: mohiyati va vazifalari Ergonomika quyidagi asosiy vazifalarni o'z ichiga oladi:

- binolardan kundalik foydalanishda qulaylikni ta'minlash;
- ichki makonlarning mantiqiy va intuitiv rejalashtirilishi;

- vizual va akustik qulaylikni tashkil etish;
- imkoniyati cheklanganlar uchun mos muhit yaratish;
- jismoniy va psixologik zo'riqlarni kamaytirish.

Bu vazifalar ayniqsa, shahar zichligi ortib borayotgan va odamlar ko'proq yopiq makonlarda vaqt o'tkazayotgan sharoitda dolzarb hisoblanadi.

Ergonomik dizayndagi innovatsion texnologiyalar Innovatsiyalar an'anaviy loyihalash chegaralarini kengaytirmoqda:

- **Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR)** texnologiyalari loyihalarni model bosqichidayoq sinab ko'rish imkonini beradi;
- **Sensor texnologiyalari** mikroiklim, yoritish, ovoz nazoratini avtomatlashtiradi;
- **Aqlli materiallar** (o'zini tozalovchi qoplamalar, moslasha oluvchi fasadlar) binolarning ishlash xususiyatlarini yaxshilaydi;
- **Parametrik loyihalash** foydalanuvchining antropometrik va xulq-atvori ma'lumotlarini hisobga olgan holda rejalashtirishni ta'minlaydi.

Ergonomik inklyuziya shakli sifatida universal dizayn Ergonomikaning muhim yo'nalishlaridan biri bu universal dizayn — qo'shimcha moslashtirish talab qilmaydigan, har bir kishi uchun qulay bo'lgan muhitni yaratish strategiyasidir. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- to'siqsiz kirish va harakatlanish yo'llari;
- sozlanadigan mebel va uskunalar;
- aniq navigatsiya va vizual ko'rsatmalar;
- intuitiv jamoat hududlari zonalashuvi.

Universal dizayn jamoat binolari, ta'lim muassasalari, transport va shahar infratuzilmasida faol qo'llanilmoqda.

Ergonomika va barqaror rivojlanish Ergonomik yondashuv barqaror arxitektura prinsiplari bilan chambarchas bog'liq. Qulay va sog'lom muhit inson salomatligiga yuklamani kamaytiradi, energiyani tejovchi xatti-harakatni rag'batlantiradi va hayot sifatini oshiradi. Tabiiy yoritish, passiv shamollatish, ekologik toza materiallardan foydalanish ergonomik yechimlar bilan uyg'unlashib, ekologik va ijtimoiy jihatdan barqaror makonlarni shakllantiradi. Shu bilan bir qatorda M.Akromovanning ilmiy ishlarda kuzatishimiz mumkinki tashrif buyurayotgan mexmonlar turizm infratuzilmasining dizayni sayyohlarning manzil haqidagi taassurotlari va umumiy tajribasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Yaxshi o'ylangan makonlar mehmonlarda ijobiy hissiy reaksiyalar uyg'otadi, ijtimoiy muloqotni rag'batlantiradi va unutilmas xotiralarni yaratadi. Arxitektura elementlari — masalan, ramziy obidalar, piyodalar uchun qulay av ergonomik yechimga ega bo'lgan ko'chalar va madaniy markazlar — manzillarning jozibasini oshiradi va qayta tashrif buyurishni rag'batlantiradi. Bundan tashqari, passiv sovitish usullari, qayta tiklanuvchi energiya tizimlari va ekologik toza qurilish materiallari kabi barqaror dizayn tamoyillarini qo'llash mehmonlar uchun qulaylik va farovonlikni oshirib, turizm loyihalarining ekologik izini kamaytiradi[1]

Barqarorlik va madaniy merosni asrashni targ'ib qilish

Atrof-muhitga bo'lgan e'tibor ortib borayotgan va madaniy bir xillashuv kuchayib borayotgan davrda, arxitektura barqaror turizm amaliyotini qo'llab-quvvatlash va mahalliy merosni saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Barqaror arxitektura tabiiy resurslardan foydalanishni kamaytirishga, chiqindilarni qisqartirishga va turizmning tabiiy ekotizimlar va

jamoalarga salbiy ta'sirini kamaytirishga intiladi. Me'morlar mahalliy qurilish uslublari, an'anaviy materiallar va moslashuvchan qayta foydalanish strategiyalarini qo'llash orqali madaniy o'ziga xoslikni asrab qolishga va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni qo'llab-quvvatlashga hissa qo'shishlari mumkin. Bundan tashqari, tarixiy binolar va obidalarni saqlab qolish va ularni yangilab foydalanish moddiy va nomoddiy madaniy merosni asrashga xizmat qiladi hamda turizm tajribasining haqqoniyligi va xilma-xilligini boyitadi[2].

Xorijiy olimlar fikricha "Ergonomika foydalanuvchining jismoniy va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda, makonni ularning ehtiyojlariga moslashtirish vositasidir" [3]. Ergonomik dizayn nafaqat qulaylik va xavfsizlikni ta'minlaydi, balki insonlarning makondagi hissiy holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, amerikalik olim Donald Norman o'zining "The Design of Everyday Things" asarida insonlar va ob'ektlar o'rtasidagi muloqotni qulaylashtirish uchun dizayn intuitiv va moslashuvchan bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi[4]. Daniyalik arxitektor Yangel (Jan Gehl) esa "Odamlar uchun shaharlar" kitobida shahar makonlarini ergonomik jihatdan qulaylashtirish orqali ijtimoiy faollik va sog'lom turmush tarzini rag'batlantirish mumkinligini ko'rsatadi[5].

Shuningdek, ISO 9241-210 xalqaro standartida ham interaktiv tizimlar va arxitektura muhiti foydalanuvchi ehtiyojlariga asoslangan holda ishlab chiqilishi zarurligi qayd etilgan[6]. Bu yondashuvlar butun dunyoda ergonomik arxitekturaning muhim tamoyillari sifatida tan olinmoqda.

Misollar va tendensiyalar

- Skandinaviya mamlakatlarida yog'och konstruksiyali binolar, ergonomik reja va tabiiy yoritishdan foydalanish keng tarqalgan;
- Yaponiyada "ma" konsepsiyasi — obyektlar orasidagi bo'shliqlarning uyg'unligi orqali ruhiy qulaylikka erishish prinsipidan foydalaniladi;
- O'zbekistonda ayniqsa ta'lim va tibbiyot muassasalarida zamonaviy ergonomik standartlar va milliy arxitektura elementlarini uyg'unlashtirishga e'tibor

Xulosa Zamonaviy arxitekturadagi ergonomik dizaynning innovatsion yondashuvlari yangi imkoniyatlar eshigini ochmoqda. Insonning shaxsiy va jamoaviy ehtiyojlarini hisobga olish, texnologik yondashuvlarni joriy etish va barqarorlik prinsiplariga sodiq qolish orqali kelajakda moslasha oladigan va uyg'un arxitektura muhiti yaratish mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Akromova M. ENHANCING TOURISM INFRASTRUCTURE THROUGH ARCHITECTURAL INNOVATION //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. A10. – C. 176-1832.
2. Akromova M. The Role Smart-City Infrastructure in the Tourism and Architecture //YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT. – 2023. – T. 1. – №. maxsus son.
3. A. A. Laptev. Arxitektura loyihalashda ergonomika. — Moskva: Arxitektura-S, 2020.
4. Donald A. Norman. Oddiy narsalar dizayni. — Basic Books, 2013. URL: https://www.jnd.org/dn.mss/the_design_of_everyda.html. Oddiy narsalar dizayni. — Basic Books, 2013.
5. Gehl, J. Odamlar uchun shaharlar. — Island Press, 2010. URL: <https://gehlpeople.com/books/cities-for-people/>. — Island Press, 2010.
6. ISO 9241-210:2019. Interaktiv tizimlar uchun inson markazli dizayn. URL: <https://www.iso.org/standard/77520.html>. Interaktiv tizimlar uchun inson markazli dizayn.

7. Saydimukhtar, A. Architectural Landscapes: Key to Tourism Infrastructure. DOI: 10.5220/0012918900003882 Paper published under CC license (CC BY-NC-ND 4.0) In Proceedings of the 2nd Pamir Transboundary Conference for Sustainable Societies (PAMIR-2 2023), pages 789-792 ISBN: 978-989-758-723-8

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2025-yil, 11-avgust

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 96 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 11-avgust

ISBN 978-9910-09-280-0

Barcha huqular himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.